

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in veija po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 20. svečana 1865.

List 6.

Spomini s potovanja v Rim.

Spisuje Dr. Janez Zlatoust Pogačar.

7. Praznik sv. Karola Boromejevega v Rimu.

V Rimu se neprenehoma cerkvene slovesnosti obhajajo, god se versti za godom, da ostane resničen pregovor: „Rim zmiraj slavuje“ — „Roma semper triumphat.“ V časopisu „Giornale romano“ je poseben odstavek z napisom „Diario“ — „Dnevnik“, kateri vselej sproti naznanuje, ktere cerkve prihodnji dan ali spomin posvečenja, ali god kakega svetnika ali kako drugo slovesnost praznujejo. Da ne more drugače biti, vsak lahko umé. Kje se najde mesto na svetu, kjer bi se toliko blaženih spominov stekalo, kakor v središu kersanstva? Pač bi čudno bilo, ko bi ne bil tu vsak dan posvečen s kako prigodbo, ki je ali korenina ali sad novega krepkega razodetja tistega Duha, ki skoz vse veke Cerkev oživlja in preživlja. Kakor po nar. znamenitejših mestnih terjih občudovani obeliski stegujejo svoje verhunce v visavo, tako se posebno tukaj visoko nad zemeljsko nizavo vzdigujejo tisti blagi verniki obojega spola, ki so s prijetnimi dišavami svojih čednost ves svet napolnili in Cerkev povečali do zadnjih pokrajin. V nebo kipeče kuple velikanskih spominkov, ki jim jih je postavila hvaležnost osrečenega cloveštva, oznanujejo in slavijo njih vse zemeljsko presežno dušno velikost. Takó tri častiljive cerkve hranujejo in posvečujejo spomin vélikega Karola Boromejevega. Ali ni bil ravno on kakor svetla luč na svečnjaku v razsvetljenje duhovstva in svetstva? Duševne stvaritve gerškega in rimskega starinstva, brez dvombe občudovanja vredne in izobrazivne, so ravno v njegovem času s čarovno močjo prevzemale serca, da so tudi v svetlišu Gospodovem varhi svetega Siona pregloboko pred njimi pripogovali svoje kolena in jim je torej temnejše jela svetiti luč evangelija veličastva Kristusovega. V to vešasto razsvetljavo je Karol prinašal presunljiv svit svojih viteških krepost; bolj kakor veljavnost škerlatne obleke je meč njegovega zatajevavnega življenja imel zmagavno moč čez serca; zraven se je bilo hrabrosti njegove čiste eveteče mladosti težko ustavljeti. Po pravici je tedaj blagoslovljen spomin blazega kardinala v večnem mestu. Papež sam njegov god 4. novembra kaj praznično obhaja. Je namreč ta dan velika slovesna vozarija iz Vatikana v cerkev sv. Karola na Korsu (*Corso*). Napoveduje jo že poprejšnji večer rumeni pesek, s katerim je vselej navada ulice posipati, koder se papež h kakšni znameniti slovesnosti pelje. Hiše ob teh ulicah se oblečejo v mnogobarven kinč, z oken in z balkonov visijo rudeči ali živo pisani tapeti. Francoska in rimska vojna je na nogah, pešci in konjiki s plemenitno telesno stražo papeževo v dragi opravi so postavljeni na obširnem prostoru pred cerkvijo, obojni glasbi ste tu pri-

pravljeni serea povzdigovati in razveselovati. Ob desetih so se pripeljali sv. Oče na nar lepšem dvornem vozu rudeče barve, sicer prav drago pozlačenem. Sedé v njem zadej precej visoko v naslonbinem stolu, da verni lože vidijo njih obličje in njih roko blagoslovavno; Njim na-sprot sedita dva kardinala, v deležbo té časti posebej povabljena. Vpreženih je v voz šest černih drago opravljenih konj; strežaji in voznik vsi v rudečebarvnem oblačilu, poslednji v obliki prošlega veka s kito in trivoglatim klobukom. V spremstvu sv. Očeta je dolga versta vozov, v katerih se peljajo kardinali in prelati in udje visokega rimskega starasinstva v prav ocitnih uniformah. Ni treba omeniti, da se pri taki priložnosti zbere mnogo radoglednega ljudstva, ki zastavlja prostor zunaj cerkve in v cerkvi. Sveti Oče pridši v cerkev se vsedejo v stol na pripravljenem odru, kterege vzdignejo potem čeversti možje na svoje ramena ter nesejo spoštljivo vidnega namestnika Kristusovega proti altarju. Kdorkoli v Rim pripotova, želi viditi papeževo obličje, kar izreče splošni pregovor: „Essere a Roma e non vedere il Papa.“ — „V Rimu biti, pa papeža ve viditi.“ Menim, da je zato prišla ta nošnja v navado, da se una odpustljiva želja zamere vsakteremu romarju spolniti, ki se tudi dolge in težavne poti ne ustraši, da se podá k obhajanju večnih skrivnost v središe kersanstva. Ne more se vsakemu dovoliti sreča posameznega zaslišanja. Vsak pobožni sin sv. Cerkve pa zamore o nar višjih slovesnostih viditi obličje ljubljenega očeta vesoljne kersanske družine, ko po cerkvi nad glavami vernega ljudstva na vse kraje z milim veličastvom svoj blagoslov delijo. Ko sv. Oče dojdejo k svojemu prestolu na evangelijevi strani altarja, se začne pontifikalna masa, pri kateri se vse godi kakor v Sikstovi kapeli. Po maši se vsa pričujoča nižja in visja duhovšina lepo zverstena po službenih stopnjah napoti v zakristijo. Sledijo k koncu sv. Oče, nesení visoko in zlivaje na svoje otroke blagoslov z visave, od ktere vsak dober dar pride. Oblečeni so v belem talarju in v rudečem mocetu, obšitem z belim hermelinom. Za njimi dva dvornika po stari jutrovi segi deržita po koncu vetrila iz pavovih perés. V zakristii je domači duhovšini in drugim osebam milostljivo dovoljeno svetemu Očetu s poljubljenjem njihovih nog svoje globoko spoštovanje skazati. S tem je slovesnost končana. Sveti Oče in njih spremljevalci se v ravno tistem redu kakor so prišli, tudi odpeljejo. Stopivšega iz cerkve počastuje svojega gospoda vojaščina in njena glasba in ljudstvo napolnuje zrak z veselimi glasnimi *Errica*. Pri duhovnem opraviu je vselej mično gledati Pija IX obličje. Globoka pobožnost, ki se bliši iz njega, dovezetno serce vnema in podbuda. Velik del ljudstva se pa tudi na svetem mestu le snida v razgledovanje, se sprehaja tje in sem in maruja ter zijaost svojo nasituje. Vendar se ne prederzoem nikogar obsojevati; sodba je Gospodova, ki serce in obisti

preiskuje in dostikrat s svojim usmiljenjem človekovo farižejsko terdobo osramoti, ker nikdar ne pozabi, da je človeka iz praha stvaril.

Popoldne sem hotel obiskati slavno baziliko svetega Sebastijana zunaj mesta in dolžno čast skazati vitezu kersanskemu, čigar spomin je sklenjen s tolikimi slavitimi prigodbami. Moje serce je čutilo potrebo, biti čisto samemu o tem obiskanju. Cesta, ktera pelje do imenovane bazilike, je imenitna Apijeve ceste, ki si je prilastila častivno ime „kraljica cest“ — *Regina viarum*. Narejali so nekdanji Rimljani ceste s tako terdnostjo, da se v bran stavijo zjedljivosti dolgih stoletij; še zdaj se vidijo njih ostanki iz starih časov. Človeka neko posebno čutilo prevzame, ko se vozi ali stopa po ravno tistih širokih kamnitih plošah Apijeve ceste, po katerih so med krikom in ploskom veselega ljudstva premagavci daljnih narodov svoje zmagovalne sprevo v mesto obhajali, po ravno tistih plošah, ki so rudele drage kervi brezštevilnih kersanskih spričevavcev, nosečih v rokah palmovje veje veliko častiljivših in zdatniških zmag. Kakó prečudno mora v razvitju človeštvine zgodovine vse služiti previdnosti Božji! Ves znani svet so rimski gospodovavci z mrežo močnih cest prepregli in s tem pripravili pot oznanovavcem miru v rešenje človeštva iz žalostne pogreznjenosti.

Pridši skoz mestne vrata, ki so bile kdaj Apijeve, zdaj pa so Sen-sebastijanove imenovane, se najpred ustavim pri cerkvi, ki je znana po imenu: „*Domine, quo vadis?*“ „Gospod, kam greš?“ Bil je sveti Peter že več mescev zapert v Mamertovi ječi, in obsojen k smrti ni drugzega pričakoval, kakor prihoda cesarjevega, da bi bil peljan v posest častite krone marternstva. Kristjani, ki so se bali svojega vodnika in očeta zgubiti, so se tresli zanj, njihova otročja ljubezen si je vse prizadela ga oteči. Ker sta jetničarja, Proces in Martinijan, postala Petrova učenca in bila v ječi s kerstno vodo obilita, jim ni bilo težko, ga iz temne zapertije izvleči. Ze se je znajdel Peter zunaj visokega zida, ki mesto opasuje, ter plaho šetal po ravno tisti Apijevi cesti, da bi se silovitosti trinogov odtegnil, po kateri je pred 25 leti prišel v središe tedanjega sveta, da bi ga odtod Kristusu podjarmil do zadnjih pokrajin. Pač je vedil Peter, da je kri marternikov seme novih kristjanov, je vedil, da mu je križ namenjen — Gospod mu je bil to davno naznanil, — pa je utegnil misliti, da njegova ura še ni prišla, in tako se vdá prošnjam in solzam ljubijočih otrok. Ko dospje do kraja, na katerem sem ravno jaz stal, ugleda Jezusa mu priti naproti obloženega s križem. Z globokim zavzetjem ga Peter zapraša: „Gospod, kam greš?“ — „Pridem vnovič záte na križ“, mu odgovori Jezus. Berz se verne apostelj nazaj v mesto in pričakuje z vdanim srcem kriza, ki ga poenaci Gospodu. V spričevalo svoje pričujočnosti Jezus vtisne v kamnato plošo, na kateri je stal, podoba svojih stopál. Na tem mestu so pozneje postavili cerkvice, ki se ji pravi „*Domine, quo vadis?*“ — „Gospod kam greš?“ ali „*ad passus*“ — „pri stopinjah“ ali „*delle piante*“ — „pri stopalih“. Revni kapelični vrah, ki je neizrecno hvaležen, če se mu en pavel v roko stisne, mi je kazal sred kapele pod oknom kamen, v katerem je ponarejena sled Gospodovih stopál.

Ker sicer tu ni bilo nobene druge znamenitosti občudovati, sem hitel naprej proti sv. Sebastijanu. Vedno pa mi je bobnelo v glavi vprašanje Petrovo: „Gospod, kam greš?“ Kam peljejo tvoje skušnje, tvoje vdihovanja? kam me zavrateš, tolikrat pot s ternjem posipaje? kam greš? me li hečes zapustiti? Ostani pri meni, in pomagaj mi težavni križ nositi za teboj. — Ker se cesta vleče med visokimi zidovi in nisem imel drugzega gledati, kakor otožno oblično nebo nad seboj, ni nobena reč motila mojih misel. Kar naenkrat je voznik zasneč skoz široke vrata v predvor velike cerkve in obstoje pred lopo mi zakliče: „S. *Sebastianus*“. Prebujen iz zamišljenosti skočim z voza in

hitro v cerkev. Koj ugledam ob zidu klečečega redovnika iz pobožne ver-te Franciškovič sinov, katerim je oskerb te cerkve izročena; zatopljenega v molitvi sem se bal motiti; tudi notranja gnava me je na posnemo njegovega izgleda obrnila. Ko potem poverhne razmere cerkve pregledujem, pridejo iz katakombe sv. Kalista, nad katero je ta bazilika zidana, trije tujezi iz Nemškega in neka angleška družina z redovnikom, ki je zdaj vsem skupej dragocenosti v cerkvi hranjene razkazoval. Tu je na desni strani altar, nad čigar darovavno mizo (*mensa*) so po vsi visavi in širjavi za oknom razstavljene imenitne svetinje. Med drugimi se vidi prav razločno pravi kamen, v kterega je Jezus podobo svojih stopál vtisnil, tudi nizek kamniten steber, na kterega je bil sv. Sebastijan o bicanju privezan, železo ene pšice, ki je prebodla njegovo žlahtno telo, glava sv. papeža Kalista, po katerem se katakomba imenuje, glava sv. papeža Štefana, ki je bil tu umorjen pri altarcu med skrivnostnim opravilom sv. maše, in čigar pontifikalni stol, rudeče barvan z marternsko kervjo, je bil dolgo tukaj hranovan bliz altarja, ki zdaj vhod v podzemeljsko jamo „*Platonica*“ zakriva. Vstric temu zakladu žlahtnih svetinj je kapela Sv. Sebastijana. V njej je grob junaškega vojaka Kristusovega, ki ga je papež Kaj s slavnim imenom „bratitelj Cerkve“ povikševal; pred grobom je z izverstno umetnostjo v belem marmorju zdelan kip sv. spričevavca v ležeči podobi. Še eden Nemcev, ki je sicer nekaj mrdal pri razkazovanju svetinj, se ni mogel zderžati hvale dajati umetnosti tega kinca, češ: „Nima nič gnjusivnega.“ (!) Nar imenitniši kraj pri tej baziliki je pa na evangelijevi strani poprej omenjena jama „*Platonica*“, od zgorej odkrita in zadosti razsvetljena. Tukaj ste delj časa počivale sveti trupli apostolskih pervakov Petra in Pavla, preden ste bile slovesno prenešene na zdanje častite mesta. Pripoveduje se, da so kristjani iz jutrovega kakor rojaki aposteljnov si pripisovali posebno pravico do teh presvetih trupel in so torej naklep storili, jih Rimljanom skrivaj odnesti. Ze so imeli v posesti predragi zaklad, kar se vzdigne silen vihar, ki jim ni pustil več časa kakor toliko, da so neprecajivi plen v blaženi jami poskrili, ki je bila zdaj pred mojimi srečnimi očmi odperta.

Solnce je bilo za goro in večerni mrak je pokrival važne spominke, ktere sem še želel pogledati ob cesti Apijevi. Nagnil sem svoje serce k slovesu in se zahvalil svetemu spričevavcu za bogato mero dušnega veselja, s katerim me je v oddaljeni preteklosti sred vernih serc živi popis obnaše njegove viteške navdajal. Le ene minute, in nazaj gredé spet pozdravljam kapelico „pri stopinjah“ in zdelo se mi je, da Gospod pred menoj stoji vprašaje: Sin moj, kam greš? Mislec na pravi odgovor se v svitu plinovih svetilnic priderdram pred Animo, rekoč: „V dedšini Gospodovi bom prebival.“

Pismo sv. Očeta Pija IX.

(Konec.)

Če je pa zmiraj potrebno, častiti bratje, zdaj pri tolikošnih stiskah Cerkve in človeške družbe, sredi tolikih zakletij sovražnikov zoper katoliško vero in ta sveti Sedež in sredi toliko nakopičenih zmot, je zdaj še čez vse nar bolj potrebno, da zaupljivo stopimo pred tron milosti, da dosežemo usmiljenje in dobimo gnado s primerno pomočjo. Zatorej spodbudujemo pobožnost vsih vernikov, da naj z Nami in z Vami preponižno in goreče molijo in prosijo predobrotljivega Očeta svetlobe, ter naj s polnostjo vere pribeže k našemu Gospodu Jezusu Kristusu, ki nas je s svojo kervjo z Bogom spravil. In naj goreče in stanoovitno kličejo v njegovo presladko serce, ki je dar njegove naj gorečniši ljubezni za nas, naj z vezmi svoje ljubezni vse nase potegne, in da naj vsi ljudje, vneti z njegovo

naj svetejši ljubeznijo, živijo po njegovi volji, tako da v vsem Bogu dopadejo in rodijo sad vsakterih dobrih del.

Ni pa dvoma, da so molitve ljudi Bogu prijetniši, ako oni pred-nj pridejo s čistim srcem brez vsacega madeža; torej smo primérno spoznali z apostolsko radodarnostjo odpreti nebeske zaklade sv. Cerkve, ki so nam v deljenje izročeni. Tako bodo verni kristjanje, z vero bolj goreče vneti in z zakramentom sv. pokore očisani grešnih madežev, z večim zaupanjem svoje molitve Bogu darovali, in dosegali njegovo usmiljenje in njegovo milost.

S tem pisanjem tedaj dovolimo po svoji apostolski oblasti vsem vernikom obojega spola po vesoljnem kersanskem svetu popolnoma odpustek v podobi svetega leta samo za en mesec skoz celo prihodnje leto 1865 in ne dalje, ki ga odločite Vi, častiti bratje, in drugi po posebnih krajih postavni višji, prav tako in v ravno tisti podobi in z vsimi Vam ondi podeljenimi pooblastenji, kakor smo bili v začetku našega papeštva dovolili s svojim apostolskim pisanjem v podobi kratkega dopisa (breve), danega 20. listop. 1846, in odpravljenega do vsega Vašega škofovskega reda, ki se začinja: *Arcano Divinae Providentiae consilio*. — Hočemo, da vse naj se spolni, kar je v omenjenem pismu zapovedano, izloči pa naj se, kar smo bili zaznamovali za izločeno. In to dovolimo vkljub vsemu, kar koli bi utegnulo temu nasprotovati, ko bi bilo tudi posebno in opovere vredno. In da se odpravi vsakteri dvom in pritrčnost, smo zapovedali, da naj se Vam pošlje en odtis unega pisanja.

Kličimo, častiti bratje, iz globočine serca in iz vse duše v Božje usmiljenje, ker tudi sam je pristavil: *misericordiam autem meam non dispergam ab eis* (svojega usmiljenja pa ne bom od njih odtegnil). Prosimo in bomo pre-jeli; ako bi se prejetje zakasnovalo, ker smo hudo grešili, pa terkajmo, zakaj kdor terka, se mu bo odperlo, samo če na vrata terkajo naše prošnje, zdihljeji in solze, s katerimi moramo biti stanovitni in ne odjenljivi, in če je molitev enega duha; ... vsak naj k Bogu moli ne le zase, ampak za vse brate, kakor nas je Gospod moliti učil.“ (Sv. Cyp. list II.) In da bo Bog Naše, Vaše in vsih vernih molitve in vošila toliko ložej uslišal, vzemimo si prav zaupljivo za srednico pred njim neomadežano in presveto Božjo porodnico Marijo Devico, ki je vse zmote pokončala po vesoljnem svetu, in ki je nas vsih preljubeznjiva Mati „vsa dobrotna ... in polna usmiljenja ... ki se dá vsim sprostiti, se vsim premila skazuje, se vsih z neko naj obširniši priserčnostjo usmiluje v njih potrebah“ (sv. Bernard serm. de 12 praerog. B. M. V. ex verb. Apocal.), in ker kakor Kraljica stoji ob desnici svojega edinorojenega Sina našega Gospoda Jezusa Kristusa v zlatem oblačilu, obdana z mnogoterim lepoticjem; torej ni nič, kar bi od Njega sprostiti ne mogla. Kličimo tudi v priprošnje sv. Petra, apostolskega poglavarja in njegovega soaposteljna Pavla, in vsih svetih nebeskih prebivavcev, ki so že postali prijatli Božji in prišli v nebesko kraljestvo, ter kronani imajo palmo v posestvu, in varni svoje lastne neumerjočnosti skerbé za naše zveličanje.

Poslednjič Vam od Boga obilnost vsih nebeskih darov odkritoserčno prosimo, ter Vam samim, častitljivi bratje, in vsim duhovnim in neduhovnim vernikom, ki so vašemu pastirstvu zročeni, iz naj globokejšega serca in z naj veči ljubeznijo podelimo apostolski blagoslov, ki je zastava naše posebne ljubezni do Vas.

Dano v Rimu pri sv. Petru 8. grudna 1864, deseto leto odkar je bilo neomadežano spočetje Božje porodnice Marije Device versko določeno, v devetnajstem letu Našega papeštva.

Mašnik pri altarju.

Dvojno darilec, pastirjem^{*)} in kristjanskim ovčicam ob enem.

(Dalje.)

II.

Ko altar zdaj mašnik kušne,
Mašo brati gre na stran,
Juda 'z lakomnost' nezdušne
Jezusa izdat je gnan.
Zdaj neusmiljeno zvezati,
Vlekli ga pred Anata,
So tožili, zasram'vali
Jezusa nedolžnega.

Ko mašnik k sredi altarjeve mize pride, se naklone nagne, sklenjene roke na altar položi in potihoma moli: „*Prosimo te Gospod po zasluženji trojih svetnikov, ki so njih svetinje tu (kušne altar) in po zasluženji vsih svetnikov, odpusti mi milostljivo vsi moje grehe. Amen.* Kušnjenje altarja velja svetinjem ali ostankom svetnikov, ki so bili v altarno mizo djani, kadar se je altar blagoslovil. To kušnjenje je znamenje našega čiščenja in ljubezni do svetnikov, s tem ponovimo in poterdimo svoje občestvo z njimi, in pa tudi pri tej prici Gospod Boga prosimo, de bi vredni postali zasluženja svetnikov in de bi nam on gledé na to zasluženje vse naše grehe odpustil. — Ko mašnik prejšnjo molitev konča, s sklenjenimi rokami gre na levo stran altarja, stori križ in začne razločno tako imenovan „pristop“ brati, ki pa ni vselej enak, in ki pomeni prav za prav slovesni mašnikov pristop v Božji tempelj. Po pristopu se mašnik nazaj v sredo altarja verne in reče s strežnikom poredoma devetkrat: *Kirie elejson, Kriste elejson*. To ponizno klicanje domisli na tiste slepce, ki še na druge nadložne svetega pisma, ki so Jezusa na pomoč klicali, namreč: In ko je Jezus od ondod šel, sta dva slepca za njim šla, in sta vpila in rekla: „Usmili se naju, Sin Davidov.“ (Mat. 9. 27.) — In glej! kananejska žena je prišla iz tistih krajev, in je vpila za njim, rekoč: „Usmili se me Gospod, Sin Davidov, moja hči veliko terpi od hudice.“ (Mat. 15. 22.) — In glej! dva slepca sedeča pri potu sta slišala, de Jezus memo gre, in sta vpila rekoč: „Usmili se naju Gospod, Sin Davidov!“ — Mnoci pa ji je svarila, de naj molčita. Ona sta pa še bolj vpila, rekoč: „Usmili se naju, Gospod, Sin Davidov!“ (Mat. 22. 30—31.) — Timejev sin, slepi Bartimej, je pri poti sedel in vbogajme prosil. Ko je slišal, de je Jezus Nazarenski, je začel vpiti in je rekel: „Jezus Sin Davidov, usmili se mene!“ In veliko jih ga je svarilo, de naj molči. On pa je še

*) Caput II. De Introitu, Kyrie eleison et Gloria in excelsis.

1. Dicto *Oremus* tunc et non prius se erigit et junctis manibus ad medium altaris ascendit sine praecia alia genuflexione aut reverentia, secreto interim recitans orationem *Aufer a nobis* lente vel expedite, ita ut ad mensam altaris perveniens ultimum proferat verbum. Quo expleto manus ita junctas altaris mensae superponit, ut sex longiores digiti simul uniti innitantur mensae, digiti parvuli vero dumtaxat aliis itidem conjuncti medium anterioris mensae partis seu tabellae aut antependii altaris tangant ac pollice dextro super sinistrum in modum crucis posito. Quae omnia servat *semper* cum manus ante consecrationem super altare junctas tenet; post consecrationem vero pollices ab indicibus haud disjungit, donec ipsi Communione peracta purificati et abstersi fuerint. Collocatis itaque ritu enunciatu super mensam manibus mox orationem *Oramus te Domine* submissa voce mediocriter inclinatus profert et ad verba illa *Quorum reliquiae hic sunt* positus aequaliter hinc inde manibus extensis super mensam extra corporale, nisi latum nimis esset, quod in pari casu ante consecrationem *semper* exequitur, postea vero nec pollices ab indicibus disjungit, nec manus extra sed intra corporale reponit; mox paululum a mensa retrocedens, caputque recte inclinans aram ipsam non antependium, in medio, ubi crux depicta reperitur corporalis, non autem a latere deosculatur, nullam ibidem designans crucem pollice vel manu.

bolj vpil: „Sin Davidov, usmili se me!“ (Mark. 10. 46—48.) — Enako tudi pri sv. Luku (18. 33—39.) To ponižno klicanje je tudi znamenje naše revnosti in okornosti, pa tudi spričuje naše neizmerno upanje v našega milostivega nebeškega pomočnika. — Po *kyrie eleison* začne mašnik z naravnim glasom sledečo angelsko pesem ali *glorio*: *Čast Bogu na visokem in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Hvalimo te, častimo te, molimo te, povišujemo te. Zahvalimo se ti zaradi troje časti. Gospod Bog, nebeški kralj, Bog vsega-mogočni Oče! Gospod edinorojeni Sin Jezus Kristus, Gospod Bog, Jagnje Božje. Sin Boga Očeta, ki grehe sveta odjemlješ, usmili se nas; ki grehe sveta odjemlješ, vzemi našo prošnjo: ki sedi na desnici Boga Očeta, usmili se nas! Zakaj sam ti si svet, sam ti Gospod; ti sam si nar viši, Jezus Kristus s svetim Duhom v časti Boga Očeta. Amen.*

To angelsko pesem je vpeljal, kakor njih mnogo sporočuje, v mašo sveti papež Telesfor v 2. stoletji in sicer za polnočnico na sveti večer, sčasoma so jo pa tudi v druge maše za žive vzeli. To petje, s katerim so trume nebeških duhov veličastni porod našega Zveličarja Jezusa Kristusa praznovali, se dandanašnji povzdiguje v čast trojedinega Boga iz hvaležnih pers pravovernih kristjanov. Bolj na tanko nam ni treba te pesmi razlagati, ker jo lahko ume vsak, ki jo le pazljivo premišluje, ter prepričan se bo tudi, da tri dele zapopade, to je, prvi *Božje porikševanje*, drugi *našo hvaležnost*, in tretji *našo ponižno prošnjo*. (Dalje nast.)

Rožice, ki je vsaka cekina vredna.

Duhovno srečkanje za duše v vicah.

Blaženi Janez iz Alverna je imel navado, za duše v vicah moliti k časti pet Kristusovih ran, in v prikazni je vidil, da je s tim toliko duš rešil, da so v nebesa letele, kakor i-kre iz goreče peči. V ta namen se moli po navadi 5 Ocenasev in 5 Čescena si Marij, ali pa se kako dobro delo v ta namen opravi. Nekteri ne pusté iz hiše iti znanecem ali priatelom, dokler ne potegnajo srečke (ali loza) in ne odmolijo en *Requiescant* in paze, ali: Bog jim daj v miru počivati za tisto dušo, ki jo srečka imenuje.

1. Za duše njegega očeta, nove matere in mojih prededov.
2. Za duše mojih bratov in sester.
3. Za duše naših sorodnikov (naše zlahte).
4. Za duše tistih, ki so v tej hiši umerli.
5. Za duše mašnikov.
6. Za duše tistih, ki niso bili zadosti skerbni, svojim sovražnikom odpustiti.

2. *Osculato altari accedit manibus junctis ante pectus absque ulla reverentia Crucis ad cornu Epistolae, ubi stans versus altare et producens a fronte ad pectus signum crucis incipit intelligibili voce Introitum missae, quoniam inde manibus junctis prosequitur. Cum dicit Gloria Patri Crucem simplici inclinatione salutem, capite et persona aliquantisper ad eam conversis, sed absque oculorum elevatione. Repetito Introitu accedit ad medium altaris similiter manibus junctis dicit eadem intelligibili voce Kyrie eleison, Christe eleison, ut in Missali, alternatio cum ministro.*

3. *Dicto ultimo Kyrie eleison (nisi sint quatuor tempora, de quibus legendae sunt rubricae in Missali) sacerdos stans semper adhuc in medio altaris extendens manus elevansque usque ad humeros, quod in omni missarum elevatione observatur, voce praedicta intelligibili incipit Hymnum angelicum. Cum dicit Deus jugans manus, e pul Crucis inclinat, quo erecto manibus junctis ante pectus prosequitur usque ad finem. Cum dicit Adoramus te, Gratias agimus tibi, Jesu Christe, Suscipe deprecationem nostram et iterum Jesu Christe, caput Crucis inclinat. In fine vero dicens: Cum $\frac{1}{2}$ Sancto, dextram manuum sinistra pectori admodum, ad frontem defert, cum vero dicit cum Spiritu $\frac{1}{2}$ portat illum ad pectus; profertens in $\frac{1}{2}$ Gloria hunc unum tangit sinistram, et ad Dei $\frac{1}{2}$ Patris dextram, ac manus denuo conjungit ad Amen.*

7. Za duše tistih, ki niso dobro ravnali s časom.
8. Za duše mojih dobrotnikov.
9. Za duše tistih, ki so letos v vice prišli.
10. Za duše, ktere zamorejo biti rešene to uro.
11. Za tiste duše, ktere imajo biti najpred rešene.
12. Za tiste duše, ki so naj bolj zapušene.
13. Za duše tistih, ki niso molili zjutrej in zvečer, ali ki so bili razmišljeni (raztreseni) pri molitvi.
14. Za duše tistih, kteri niso pridno hodili k sv. maši in k pridigi.
15. Za duše tistih, ki so dosti molili za ranjke.
16. Za duše tistih, ki so z očmi grešili.
17. Za duše, ki so bile nepoterpežljive.
18. Za duše, ki so bile napuhu vdane.
19. Za duše tistih, ki so nas preganjali.
20. Za duše, ki so se z jezikom pregrešile.
21. Za tiste duše, kterim smo naj bolj dolžni pomagati.
22. Za duše, ki niso bile pravične.
23. Za duše, ki so živele v sovraštvu.
24. Za tiste duše, kterim si bil ti vzrok, da so grešile.
25. Za duše, ktere čakajo na tvojo pomoč.
26. Za duše tistih, ki so umerli v cesarski službi.
27. Za duše tistih, ki niso bili pokorni.
28. Za duše tistih, ki so krivično prisegli.
29. Za duše tistih, ki so bili umorjeni kot hudodelniki.
30. Za duše, ktere morajo naj več terpeti.
31. Za duše nečistih.
32. Za duše, ki so bile Materi Božji naj ljubši.
33. Za duše tistih, ki so pijančevali.
34. Za duše tistih, ki niso govorili resnice.
35. Za duše tistih, ki niso spolnovali dolžnosti svojega stanü.
36. Za duše tistih, ki so se radi jezili.
37. Za duše, ki niso prav obljub držale.
38. Za duše tistih, ki so umerli v sužnosti.
39. Za tiste duše, ki so goreče želele Boga gledati.
40. Za duše, ktere zdaj ta trenutek pred sodnji stol Božji grejo.
41. Za duše tistih, ki so bili zapisani v ravno tiste bratovščine, v ktere si ti zapisan.
42. Za duše vojakov, ki so umerli v vojski zoper sovražnike svete cerkve.
43. Za tiste duše, ktere imajo več zasluženja, kakor druge.
44. Za duše tistih, ki so se v cerkvi pogovarjali, s svojim slabim zadržanjem v cerkvi druge pohujšali, in zavoljo tega zdaj strašno terpijo.
45. Za duše tistih, ki so s tem grešili, da so se prelepo oblačili.
46. Za duše tistih, ki so radi plesali in na ples hodili, in morajo zato hudo terpeti.
47. Za duše tistih, ki terpijo v vicah za to, ker so bili premalo usmiljeni.
48. Za duše tistih, ki niso posvečevali zapovedanih praznikov, in tam grozno terpijo.
49. Za duše, ki so grešile s slabimi mislimi.
50. Za duše tistih, ki so naglo smert storili.
51. Za duše tistih, ki niso pokopani v posvečeni zemlji.
52. Za duše tistih, ki so bližnjega obrekovali.
53. Za tiste duše, ki morajo naj delj terpeti.
54. Za duše tistih, ki so preveč ta svet ljubili.
55. Za tiste duše, ki so posebno častile Jezusa, Marijo in sv. J. žefa.
56. Za duše mojih spovednikov in dušnih pastirjev.
57. Za duše, ki so veliko skerb imele za zveličanje duš.
58. Za duše tistih, ki niso nedelje posvečevali.
59. Za duše tistih, ki niso zadosti skerbeli svojih otrok, in podložnih učiti, da bi se Boga bali.
60. Za dušo tistega, ki je to spisal.
61. Za vse verne duše v vicah.

Po g. J. F.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Ljubljanska, vse hvale vredna hranilnica je v seji 16. t. m. na novo pokazala, kako silno dobrotna je ta naprava in kako dobro se zavé svoje lepe naloge. Odločila je namreč iz svojega premoženja darovati: Ljubljanskim ubogim sploh 1000 gl.; ubožnici ljublj. 300 gl.; za cerkev v št. Lamprehtu 500 gl.; za ubožne gimn. učence 200 gl. (g. vodju Miteis-u v roke); za zgodovinsko društvo 300 gl.; za slovensko matico pa 3.000 gld. (v 5% obligacijah). Tudi bo ljubljanskemu rokod. društvu za denarno pripomoč na 6 mesecev posodila 12.000 gld. po 4%. Hvala in poštenje tudi gg. uradnikom te postavne družbe, kateri prav priljudno in postrežno o vsaki priliki tudi naj manjši prineske radi sprejemajo in zopet izročujejo po slehernega okolišinah in potrebah.

Iz Ljubljane. Nedavno so bile v ljubljanskem uršulinskem samostanu preobličene deklice: Alojzija Pleničar iz Teržica (Sestra Ksaverija), Marija Skvarčec iz Idrije (S. Stanislava), in Ana Zejneb iz Benesuefa v Egiptu (S. Nikolaja). Poslednja, poprej mohamedanka, je izmed tistih treh, ki jih je bil ranjki misijonar Olivieri pripeljal in so jih dobrotne gospé Ursularice milostno sprejele, olikale in poučile, ter kerstiti dale. Milostni knez in škof so imeli o tej priliki čverst ogovor o blagem samostanskem poklicu. Bog daj tudi tem novinkam stanovitnost in pa moč, da bi serčno posnemale blage gospé, svoje starije sestre te redovne družbe, katerih je vse ljubljansko mesto veselo, ker neprenehoma toliko dobrega delajo, zlasti za odrejo mladosti in za uboge.

Iz Ljubljane. Iz Masilije naznanuje pismo g. mis. Veri-a od 12. t. m. naj priserčniši zahvalo gorečima dobrotnikom, ki sta za njegov misijon darovala 100 + 50 gl. Pravi, da mu je ta dobrotna veliko butaro odvzela, ker prihodnji mesec mora v vstav v Kairi poslati do 200 gld. mesečnine za 21 zamurk, ki so odkupljene in se ondi odgojujejo. O sadu tega misijona o drugi priliki kaj več. —

Te dpi smo postali 40¹/₂ napoleondora v Ameriko, veči del za g. mis. Pirca, in nekaj za ml. škofa Baraga, in pa za g. Čebula. Tudi se odpravlja zaboj, v katerem je veliko slovenskih bukev za g. Tomaževica, in nekaj za g. Žužeka in Trobca. Verh tega je v njem od neke dobrotnice tudi 9 steklenic malinoveca (Himbeerengruss) za g. mis. Pirca.

Iz Gorice, 24. pros. (zakasn.) Revežev, ki po našem mestu in po okolici beračijo, je neverjetno veliko, in ni se čuditi, ker dela nimajo ali ga pa imeti nočejo, in brez dela ni za-lužka. Mnogo delavcev si je še pred malo leti v Riterjevi sladkornici svoj košček kruha pošteno služilo. Ko je pa ta delati nehala, še pol oprostenih delavcev ni drugega dela dobilo in tako morajo zdaj nekteri izmed njih brez dela po ulicah postopati, njih žene pa in otroci si iščejo vsakdanjega živeža terkaje po vratih premožnejših. Razun teh gostov je še drugih veliko, ki se niso v mladih letih nič prida naučili, ki v poletju svojega življenja na zimo mislili niso. Še drugih je, ki pridejo z dežele čez zimo v mesto lenobo past in svojo beraško srečo poskušat. Prav veliko in vsaki dan več se jih po ulicah potika. Goričanje, da bi se teh sitnežev hitro in lahko znebili, so jim koj naenkrat beraštvo gladko prepovedali. Ali so pa drugač za njih obstanek poskerbeli, tega mestna kronika ne pové. Slišati je bilo nekaj, da jim plačujejo po 80 novcev na mesec. Ali je pa to zadosti osebi, ki je res revna, da si nikakor živeža pridobiti ne more, ki nič svojega nima, kakor pot, po kateri hodi? Huda je za take reveže zdaj v tem zimskem mrazu. Druzega jim ne ostane, kakor zapustiti obilne drobtinice, ki od mize premožnih meščanov padajo in nadlegovati morajo uboge kmete po okolici, ki večkrat sami nič kaj v usta djati nimajo. Resnično je, da se najde med berači veliko miloščine nevrednih, ali da morajo terpeti zavoljo njih tudi drugi, ki so res potrebni

po izgledu Kristusa, ki ni imel svoje glave kam položiti, to se mi nič kaj spodobno ne zdi. Vsaj to bi se dalo napraviti, da bi vnanje na njih dom zagnali, domačim pa, ki so za delo sposobni, delo odločili, za delo nezmožnim pa denarno mošnje nekoliko bolj široko odperli. Sicer beračenja nikdar celoma zaterli ne bodo, naj še toliko prepovedi na mestne zidove prilepivajo, ker berači so bili in bodo: kako bi bil sicer mogel naš Odrešenik uboštvo toliko čislati? Ali dokler bo gosposka vsacemu, ce ravno nič premoženja nima, dovoljenje k ženitvi dajala; dokler se ne bo za odrejo mestnih otrok bolj skerbela, tistih otrok menim, za ktere slabi stariši nič ne marajo, da jih raji igrat, kakor v šolo, raji po ulicah raz-ajaj, kakor k keršanskemu nauku, raji beračit, kakor delat pošiljajo: toliko časa bo po mestu vkljub vsim prepovedim veliko in preveč malopridnih, nemarnih in nevarnih beračev poštene ljudi nadlegovalo ne samo z beračenjem, ampak tudi s tatvino. Naši prededje so nam veliko naprav za take nesrečneže ustanovili in zapustili, pa kaj, ker se vender vsi vanje spraviti ne morejo in marsikteri epikurejec toliko brezskerbneje svoje imetje zapravlja, nadjaje se, da bo na stare dni v zavodu preskerbljen. Pa se tudi mnogokrat ušteje. F—č.

Iz Amerike.

Iz št. Vincencija, 29. listop. pise gosp. Trobec. — Visokočast. gospod! Morebiti bi vtegnil sledeči spis marsikteremu v prid biti, ki misli v misijon priti, ali se tu naseliti, tedaj prosim iz njega natisniti, kar je primernega. Včeraj sem dobil 30. list „Zgoduje Danice“, do zdaj se še noben list ni zgubil. Upam, da bo v prihodnjem listu že uno pismo, ki sem ga domu pisal in sicer za „Danico“ namenil, pridjana je bila tudi pesmica „Angelj varh“. Po novem letu vam bom pošiljal en časnik, pa še ne vem prav ktereга, ker tu je veliko izverstnih katol. listov, berž ko ne bom preskerbel „Aurora“ (Buffalo), ki ima veliko misijonskih novic. *) Ker se jih je tudi iz Kranjskega že več sem v obširno Ameriko preselilo in jih še več drago domovje zapustiti hoče kakor slišim (kar bi zdaj o voj-knem času nikakor ne svetoval), hočem tu nekatere opombe večji del iz lastne skušnje naznaniti, ki bi znale morebiti takim, ki bodi si iz kakoršnega koli namena svojo domovino zapustiti in se sem preseliti želé v prid in korist biti. — Komu bi bilo pač svetovati se v daljni pluji svet podati? Pervi so duhovni ali bogoslovci, ki želé misijonarji postati, ter se popolnoma za dušni prid in pomoč darovati ubogim zapušenim. Tu se mu odpre nezmerna širjava še čisto neobdelanega zaraščenega vinograda Gospodovega in ker je bil že obdelan, počasi zopet zarase, ker delavcev manjka, da bi ga vedno trebili. Žetev je velika, delavcev pa malo. Tu ima lahko pravo apostolsko delavnost popotovaje od kraja do kraja; kamor pride, je veselo sprejet od zvestih katoličanov, ki so žejni in lačni besede božje. O kako pač v nekterih krajih hrepenijo po sladki paši in skerbnum pastirju! Kar pa druge zadene, ki mislijo v Ameriki svoje sreče iskati, jim veljá ravno to, kar v Evropi, namreč: prebrisana glava in pridne roké so boljši zakladi, ko zlate goré; kdor pridnih rok in zdrave pameti saboj ne prinese, ne more pričakovat, da bi mu tu lepo solnce prave sreče prisijalo. Amerika ni za lenuhe, potepince, pijance, igravce itd.; tudi ne za take, ki si domišljujejo, da bodo tu koj obdelani raj našli, da jim bodo ljudje naproti šli in jih na rokah v svojo deželo spremlili; ni za take, ki si v domišljijah gradove v plujem svetu unokraj morja zidajo, ki mislijo v Kalifornijo po zlata ter morebiti pozneje grozno bogati, zopet v svojo domovino; ni za take, ki mislijo tu koj sladke ure vživati brez vsega truda v popolnoma zadovoljnosti z vsim. Tudi tu veljajo besede, ki jih je Bog Adamu govoril: „V potu svojega

*) Prav lepa hvala! Pervi list nam je došel pred 11 ali 12 dnevi, list je bil že v Dan., pesem čaka stavljenja. Vr.

obraza boš kruh jedel.“ Ni potreba takim ljube domovine zapušati, ki se doma lahko počeno preživé; ne rečem ravno, da ga lahko vsako nedeljo poliček serknejo, zakaj tukaj bi ga morebiti celo leto ne. Ne dá se prečniti vse, kar ima človek doma: modre postave, ki ga krivic varujejo, izverstne službe Božje, prijatle, znance. Vsega tega mu tukaj veči del manjka. — Pripravna in vabljava pa je Amerika za take, ki se trudijo in trudijo, si kaj prislužiti, pa jim le terdo gre. Taki najdejo srečo, ako pridno, ne-utrudljivo delajo. Priložnosti in dobrega plačila jim tu ne manjka; pridne roke si kmalo toliko prislužijo, da si v starosti lahko počijejo. Vabljive so mnogotere reči in okolšine: zemljo za majhen denar kupiš, v Minesoti in drugih severnih in večernih krajih, kjer je še malo naselcev, jo skoraj celo zastonj dobiš od vlade. Dovolj imaš obdelovati 160 oralov; ako ti je pa to premalo, si je lahko skoraj za nič prikupiš. Ni se ti treba tedaj bati, ali celo toževati, ako sosed kako brazdo čez mejo zaorje, ali kako drevesce iz tvojega gojzda izseka, oba imata na ostajanje dovolj. Davka ti je treba le prav malo plačevati, kar prav čisto nič ne občutiš, ker Amerikani so večidel vedno pri denarjih. Kruha tu ni treba stradati, ali revšine terpeti; tu ga ni viditi reveza, k večjemu se morebiti kje znajde kakí tako imenovan gospodski ali „nobel“ berač, ki pri bolj bogatih poterka. Na prijaznost in podporo američanskih sosedov se ni zanašati, ti so čisto sami za-se in se za druge ne menijo. Vse si moraš sam preskerbeti, povsod si sam pomagati, kakor veš in znaš. Pa kakor ti nihče ne pomaga, te tudi nihče ne zavira; delaš lahko celo po svoji volji. (Dalje nast.)

CVETLIČNIK.

Večerni pogovor.

Spisal † Matevž Lotrič.*)

Zakaj zapušat, lona ti nezvesta!
Zvezdice male, v nočeh nevarnih?
Al' hodila si po mestih, kjer po noči rajajo,
Al' hodila si po kočah, kjer presladko spavajo;
Al' hodila si po gorah, kjer strahovi lazijo,
Al' hodila si po poljih, kjer ljudje se davijo —
Al' vodiš tje čez morje, bistre ladjice;
Zakaj, zakaj zapušat svitlo zvezdice? — —

Hodila sem po mestih, kjer po noči rajajo;
Svarila jih, so rekli, da za dan ne marajo; —
Hodila tuč po kočah, kjer prav sladko spavajo;
Pa vidila tudi kočé, kjer premilo plakajo,
Sem tolažila reve, da na svetu mine vse,
Da Bog jim zbrisal enkrat grenke bo solzé. —

Hodila sem tuč po gorah, strahov se ne bojim,
Bojim pa se bojišč kervavih, od teh pa preč bezim.
Ker vidila sem Kajna, da ubil je Abelna, —
Ne mine mi iz spomina več podoba žalostna. —
Vodila sem čez morje tudi urne ladije,
So spremljevale jih po morji mile zvezdice,
So angeleci nebeski meni zapovedali,
Da kažem naj jim pot zvesto tje prot' Ameriki.
Tovarši tvoji blagi***) v ladiji so spavali,
Od lepe domovine in od vas sanjavali;
Po vihrav prav nevarnih so dosegli varni kraj; —
Mudi, mudi se mi — zadremnji — jest pa grem naprej.

*) Vsrečilo se mi je na veliko veselje moje in gotovo tudi na radost marsikakega prijatla rajnega rojaka Lotrič-a, najti še nekoliko pesnij od gibčnega, pač veliko veliko prezgodaj zastalega peresa njegovega. Hocem jih tedaj nekoliko priobčiti po „Danic“ in „Novicah“; nekoliko pa poslati jih tudi „Drob-
tincam“ in kojigam „družbe sv. Mohora“, da se tako spomin na slovečega rojaka bolj vterdi. *Rodoljub Podratitorski.*

**) Čutili je, da je bila pesmica le-ta zložena v času, ko so lanskega leta popotvali slovenski bogoslovci čez morje v daljno Ameriko. *Pis.*

Smert posvetnega dekleta.

(Plesavkam in norivkam za predpust.)

Oh! v silne prebritosti
Sem nesrečna zdaj prišla:
Kdo bi mislil, de v mladosti
Bom ločila se s svetá?
Nádjala sem se vesela,
De bom starost včakala.
Se bom mlada prav znorela,
Stara pa poboljšala.

Bog razzaljen v svoj' svetosti
Vdari me z boleznijo.
De v cveteči še mladosti
Smert me pokosila bo.
Moja mati so mi djali,
De prot' večnosti hitim.
Po gospoda so poslali,
Naj popotnico dobim.

Spovednik me je pohvalil,
De sem se spovedala;
Pa se kamen ni odvalil,
Teža grehov od serca.
Res sem Kristusa prejela,
Sem maziljena za smert;
Pa le nisem kaj vesela,
Vést me žge ko živi čert.

Oh, nar lepši del življenja
Sem dar'vala satanu!
Vboga sem brez zasluženja,
Torej v sercu ni mirú!
Mojih grehov hudobija
Mi je vedno pred očmi;
Dobrih del pa zgolj praznija,
To me peče, to me skli.

Bla nedolžnost sem zgubila,
Stara le še malo let,
Oh, presilno sem grešila,
K' sem spoznala grešni svet:
V svetnem lišpu hrepnela
Sem pajdastvu le dopast',
V razuzdanosti norela,
Ponočvanje b'lo mi čast.

Toljkokrat sem v slabi družbi
Bila vsa pohujšana;
Oh, še clo pri Božji službi
Druge sem pohujšala!
Po vsih shodih, božjih potih
Sem se grešno obnašala;
Po gostiših, po vsih kotih
Razuzdano rajala.

O za prid'ge, za nauke
Prav nič nisem marala,
Spovdi so mi bile muke,
Ni nobena čista b'la!
Moja mati, boire moje
So me kdaj pokregale;
Svete pa dolžnosti svoje
Niso prav spolnile ne.

Zdaj vas vidim, ljuba mati,
De nad mano jokate;
Eno moram pa spoznati:
Vi prepozno stokate!
Ste premalo strahovali
Hčerko svojo posvetno;
Oh, se bote kdaj kesali!
Le prepozno naj ne bo.

Tovaršice vé nezveste,
Kód pa zdaj vé hodite?
Zdaj le malo za-me veste:
Zdaj, oh zdaj poglejte me!
Vsa trepečem uboga s'rota,
Kmalo pojdem pred sodbó;
Zapustite grešne pota,
Smert za vas prestrašna bo!

Oh, Odrešenik premili!
Magdalene smliš se;
Smil' se mene v smertni sili,
Ne zaverzi grešnice!
O Marija, Božja mati,
Angeli, svetniki vi,
Mi hitite pomagati,
De me pekel ne dobi.

Burja.

Posvečenje nove farne cerkve sv. križa na Slatini

16. vinotoka 1864

po premilem knezu in škofu mariborskem

Jakopu Maksimilijanu.

Krasna roža cvet poganja,
Rajska rožca, sveti križ;
V nji pa žarnega iskranja
Vtrinja se altarju bliš.
In bandero, kinč altarja,
Se razvito lesketá,
Ko pred solncem rujna zarja,
V jutro jasnega nebá.

Bodi roža počesena,
Farna cerkev sveti Križ!
Ko cvetlica razevetena
V novem krasu se svetliš,
Pa še lepši, znamenje zmaže,
Se v altarju lesketaj;
Jezusove rešnje srage
Nam odpirajte svet' raj.

Dans Gospodu darovana,
Si nevesta Jezusa,
Jakopa Maksimilijana
Druga rožca blažena;
V slavnem vencu boš slovela
Skerbnega nadžupnika,
Vsak dan se bo razevetela,
V tebi rajska lilija.

Radosti naj serce bije,
Vam, križanski farmani!
Nova cerkva, kinč škofje,
Med sestricami slovi,
Bodete že trude glave
Položili pod zemljo,
Vas imé bo v bukval slave,
Bo v nebesih pisano.

K svetem' Križu pribežite,
K viru božje milosti,
Kadar v révah se solzite,
Pa nikjer pomoči ni,
Glejte, zenin duš prebiva
Tukaj, Jezus križani!
Z rešnjo kervjo nas obliva,
S svojim mesom nas živi!

Kadar solnce se nagnilo
Vašega življenja bo,
In vam zadnjikrat zvonilo
Milo žalostno slovó;
Naj počiva na gomili
Znamenje zmaže, sveti Križ,
Da dušice Jezus mili
K sebi vzame v paradiz.

J. Virk.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Viktor Emanuel, s pridevkom „pošteni mož“ se je tolikrat hvalil, kako bo v Rim šel. O prečudna pravica Božja! S kakoršno sramoto je on hotel papeža iz Rima spraviti, s tako je zdaj sam šel iz svojega sedeža Torina. Proti koncu prosenca je bilo v Torinu svoj pot rogovilsto. 27. pros. so delavci in učenci tlak pred mestno hišo razrovali in kamne degali na narodno stražo, ki je imela za red čuti itd. Tisti večer so naznanila delili in nabijali, ki so žugale moškimi z bodalom, gospem pa z blatom, ako bi prihodnji ponedeljek hotli iti na ples (bal), ki ga je kralj napravljaj. V ponedeljek, 30. pros., se je bila veliko veči derhal kakor navadno zgernila in je berlizgala in kričala na vozove, ki so derdrali na ples. Več vóz je moglo obernuti, drugi so le s težkim trudom prišli do kraljevega gradu, še drugi so se muzali skoz stranske ulice proti zadnjim vratam. Več oseb je bilo med neolikanim zmerjanjem primoranih iz voza stopiti. Nekemu podadmiralu so konje izpregli in kočijaža pretepli. Vse „skazovanje“ je bilo strasno dolgočasno in silno žaljivo za kraljevo hišo. V svojem glavnem mestu je terpel Viktor Emanuel berlizganje in zabavljanje, da ne kmali kateri kralj tako. *Abbasso il re!* Preč s kraljem! so neprenehoma tulili. Pota k dvoru so bile slovesno razsvitljene, in na prostoru pred njim se je gnjetlo 2000 do 3000 ljudi; ki so zvižgali, vpili, se derli in tulili. Tri ali štiri vozove so prekučali, drugim so okna s kamni pobili. Tudi mestnjani in sicer imenitni trgovci so bili med derhaljo. Na plesu je bilo žalostno in otožno. Ne župana ne koga izmed mestne gosposke ni bilo. Kralj je grozovinske klice zunaj lahko razločno slišal in v eni uri jo je pobral iz dvorane. Po tacih dogodkih je 3. t. m. Torin zapustil. Papežu jamo koplje, pa že sam vanjo pada!

Neblagor nad cerkvenimi sovražniki se je jel očitniši kazati: Napoleona III. mertvud opominja. Viktor Emanuel je šel skoraj kakor pregnanec, ves potepen iz Torina, freimavrarji se opotekajo, ko psice okrožnice na nje bijejo: sv. Oče Pij IX. v Rimu v svoji naj višji starosti pa nasproti vse praznike veseli in zdravi obhajajo, cerkve obiskujejo in zraven tega delajo za vesoljni svet. Vsako naznanilo pa pri vsem tem poterjuje njih dobro voljo in éversto zdravje. Ni pa pri Napoleonu prav nič éudno, ako ga pri njegovem éudnem djanju gorke zadevati začenjajo. Vselej kadar je bilo laško rovarstvo v kaki zadregi, mu je precej segla „očetovska“ roka Napoleona III. na pomoč, pravi „Unita“. Tako l. 1860, ko je papež zbiral vojsko, da bi bil rovarstvo ukrotil, je Bonaparte v Camberi sprejel Cialdini-a in Farini-a in jima je dal veliko prostost. Ko se je imel pozneje veliki evropejski shod napraviti v prid papeževih pravic, je prišla na svitlo knjižura „Papež in shod“ in vse se je odložilo. Ko je oče rovarstva, Kavur, postal merlič, je poslal Napoleon v Torin zopet svojega poročnika, priznal Italijo in se na vso moč péhal, da ste jo poterdile tudi Rusija in Prusija. Pri vsem tem pa je rovarstvo želtavo ostalo, torej mu je Napoleon 1864 s kimovčevó pogodbo vdihnil mervico upanja. Toda vspeh je rodil nasproten sad... Med tem takim Pij IX. 8. grud. piše škofom vsega sveta okrožnico, nad katero se ves svét giblje, ker Pij je udaril njegove zmote. Na francoskem smejo vsi časniki umazanci okrožnico razglašati, oponašati, zaničevati in kleti: škofom pa ni pripušeno je ponatisniti in razlagati. Orleanski škof, ko ne smé govoriti kakor škof, piše kakor francoski deržavlján, in papeževi sovraž-

niki jamejo obmolkovati in debelo gledati, ko beró dokaze, katerim tudi farizej ne more kaj. Poitierski škof pa v pastirskem listu resnici pričevanje dá. Obá pošljeta svoje pisanje papeževemu poročniku v Pariz. Poročnik ju pohvali. Kako bi ji pa ne, ker sta se za papeža potegnila? Pohvala pride novičarjem v roke, in na dan. Ogenj je v strehi. Napoleonov „Moniteur“ kriči, da so žaljene diplomatske pravice: iskre ferée, da poročnik Chigi (Kidži) mora iz Pariza: tudi avstrijski časniki so žvekali zoper njega, dasiravno bi ne bil nič napénega storil, ko bil tudi sam imenovan pismi razglasil: nikar ko ji ni... Ne papežev poročnik je žalil mednarodno pravo, ko se je zahvalil papeževema zagovornikoma, ampak tisti, ki papeža psujejo, plenijo, kamujajo, ée tudi skrivajo očetomorsko roko, pravi „Unita“.

V Rimu se je bil 9. u. m. pod predništvom sv. Očeta zbral zbor ss. obredov v katerem je bilo med drugim določeno, da se more brez pomislika prestopiti k slovesnemu posvečevanju blaženega Josafát-a, viksega škofa v Polocz-i in mučenca. Blaženi Josafat Kunčević je z apostolsko gorečnostjo delal za spreobračanje razkolnikov in protestantov svoje vikši škofije, zavoljo tega so ga krivoverci 12. listop. 1625 očitno na tergu napadli, neusmiljeno umorili, po položkih ulicah vlekli in v vódo vergli. Papež Urban VIII. ga je bil 16. sušca 1613 pristel blaženim mučencem, in je dovolil bazilijanskemu redu in vsem cerkvam rusovske metropole, da smejo njegov praznik 12. listop. obhajati z dnevniciami in sv. maso. Bl. Josafat je namreč iz reda bazilijanskega.

Dupanloup-ova brošura zastran kimovčeve pogodbe in enciklike je v malo dneh doživela pet in dvajset natisov. Ravno zdaj pripravlja ta višji pastir 26. natis v Parizu. Céz 200.000 iztisov je že izpečanih. Zraven tega se pripravljajo 3 prestave na Nemškem, 3 na Španjolskem, 3 na Angleškem, 2 na Holanškem, 2 v Flandrii in nekatere na Laškem, izmed katerih ena v Rimu. Neštevilne pisma z vošili od visokih osebtev dohajajo presvitlemu pisavcu iz vsih strani.

Zbornica v Stutgardu je smertno kazen odpravila. — Naznanuje se, da je Napoleona zopet rezen mertvud opominjal, (?) kateri ima neki zdaj hušji nasledke, kakor poprejšnji napadi. Napoleon že neki leto in dan zmiraj bolj hira. Drugi hud udarec za Napoleonovce je obsirno razprežena zakletev v prid orleanskih kraljevičev, ki so jo menda v vojaštvu zasledili. — Mehikanskega cesarstva se nobena vlada v Ameriki ni poterdila. — V „Unita“ piše rimski dopisnik, da se ondi govori o veliki éveterozvezi severnih moči, ktere zaslugá da gre Bizmarku. Ako res tudi Anglija s prvimi tremi potegne, lahko Napoleona mertvud opominja. — Le samo kacic 6 ali 7 francoskih škofov se ni očitno protestiralo zoper vladino naredbo, ki škofom prepoveduje papeževó okrožnico razglašati; bodo pa svojo dolžnost gotovo spolnili zdaj v postnih pastirskih listih. Kaj éeja tedaj laži „Wandererja“ in družih dunajskih listov: „Einige“, in se „einige“ in pa spet einige Bischöfe machen Opposition gegen die Regierung? — Iz Rima pišejo, da sv. Oče so sicer nezadovoljni s tem, kar jim je cesar Maksimilijan zastran cerkvenih posestev in naredb v Mehiki pisal, vendar bodo poslanca v Mehiki pustili, konkordata pa ne sklepali. — Časniki zvečijo Napoleonov prestolni govor.

Méd in petlin.

Kardinal Raušer v svojem pastirskem listu govori o „maliku narodnosti“, ktero besedo pa umejo vsi drugač in jo vsak na svoj mlin obrača, kakor mu kaže. Celo „Tagespost“ ima to „majningo“, da bi utegnila kardinala o tej reči majčkeno in maličko podučiti. Ker se pa s te-

orijo svet ne dá rad preveriti, je dostikrat bolje, mu v zgledeh luč prižigati. „Patriota Catt.“ v Bolonji naznanuje strašno dogodbo, ki kaže, da narodnost utegne res naj hujši malik človeku postati, ako mu ni vera prva luč in naj višji dobro na zemlji. Sedanji laški rogovileži so pripravljani izdati Boga, vero, cerkev in papeža, samo da bi papežu Rim ugrabili in s tem, kakor si domišljujejo, Italii edinost dosegli. Zato tudi mnogi naj boljšega Pija IX. smertno čertijo. Neki mlad termoglavcec in napuhnež se je grozil: „Storil bom, da bo papež kri bruhal, kadar v Rim pridem“. Zastonj ga je svarila dobra sestra za toliko prederznost. Ko je te besede ponovil, se njemu samemu udere kri iz ust, in pa s tako silo, da je v nekterih duh bil merlič.

Nagon ali um. Pod tem napisom pripovedujejo „Blätter aus Krain“ iz zverinoslovca Vogt-a to-le opazovanje: Njegovemu (Vogtovemu) prijatlu so mravlje objedale češnje z drevesa. Da bi jih odvernili, pomaže deblo na okrog za palec širjave z gosto tabakovo grampo. Mravlje, ki so kviško šle, so se od slabodušecnega kolobara nazaj vracale, odzgorne pa se niso doli upale, temveč so nazaj lezle in se z vej na tla spušale. Kmali pa pleza velika množica mravelj kviško po deblu. Vsaka nese kosce persti v celjosti in z naj večji previdnostjo zaporedoma pokladajo bremenec zraven bremenca na žlindro, ter napravijo pravo natlakano, pol palca široko cesto čez grampasti obroček... „Kje je po taceh opazovanjih meja med nagonom in umom.“ smemo po pravici vprašati? pristavlja učeni Vogt. — Kar je učenemu Vogtu gordiški voz, je pa vsakdanjemu umu jasno kakor ribje oko. Polno sobo možakov sem imel te dni pred seboj in sem jim nalaš pravil to važno in vlažno dogodbo, pa nobenemu se še sanjalo ni, da bi zavoljo tega mravljega mostu ne bilo meje med človeškim umom in mravljin nagonom. Sicer pa, kar znajo mravlje, muhe in ščurki zdaj, to so znali že pred šest tisoč leti ravno tako; nikjer se ne sliši, da bi bili ti prizemeljski narodi tudi le za betvico napredovali. Kadar pa bodo n. pr. mravlje začele vsako zimo druge podobne kumajke nositi; kadar levji toliko napredvajo z duhom časa, da bodo nove sege kazine imeli; kadar se bodo kosmatini medvedi v „narrenabendih“ predpustni čas radovali; kadar bodo že jeleni v sokolskih družbah narodne prepevali, in se čebeliče po čitavnicah zbirale; ali ko bodo pajki jeli časnike vredovati; kadar bodo kozli včas obriti, včas pa bradati hodili, kakor bo „moda“; kadar seršeni ne bodo zmiraj ravno tistih dolgočasnih kvartetov peli; kadar bodo čemerli nove baže trobente iznašli; kadar se bodo ose olikale in od svoje sovražljivosti pojenjevale; takrat naj bi Vogt iz groba vstal in tehtno poprašal: „Wo ist nun, dürfen wir wohl gegenüber solchen Beobachtungen fragen, die Grenze zwischen Instinct und Verstand?“ —

Drugim v posnemo naj sme „Danica“ iz ravno prejetega pisma te-le besede posneti:

„Prečastiti gospod! Prepričan o bogatih, podučljivih in tolikanj za časni in večni blagor koristnih nauk, kateri se v „Zgodnji Danici“ neprenehoma nahajajo, sem letos nekterim bogosluznim med drugim tudi enkrat Danico okusiti ponudil, in kar je slepi kuri šenično zerno, je bil bravkam okus „Zg. Danice“. Imenuje se „Zgodnja Danica“, pa imenovati bi se dala tudi „dušna medica“, reče ena dekličev, in odšteje 6 gld. na mizo ter poprosi, da hitro, ko je mogoče, naj jim dve „Zgd. Danici“ oskerbim na njih roko. ☺)

M. K. v N.

☺) Serčna hvala za tako lepo prizadetje, ki zelimo, da bi obilno dušnega sadu rodilo; nam pa so taki primérljeji spodbudek se k večji marljivosti na Daničinem vertu.

Vr.

Telesni in peresni ponočnjak, njune enakosti in razlike. — Oba sta prismojena in terčena. Oba vsak govor z meseno ljubeznijo končata, naj si je začetek od Eve ali Adama, od Golovca ali Kleka, od Miškota ali Jankota. Oba sta pohujšljiveca sedanikov in naslednikov, vendar s tem razločkom, da telesni ponočnjak le samo mladost ošemuje, peresni pa mladost in starost; telesni peklensku služi po eni vasi, srenji ali kraju, peresni pa vse na okrog na dolgo in široko, dokler pisanje seže in se jezik razume; pa večkrat se traparije še tudi v druge jezike pre-stavljajo. Oba rada od „rožic“ govorita in pojeta, toda njih lepote ne terpita, sama jih teptata in druge k temu dražita. Telesni ponočnjak se boji in sramuje zasačen biti; peresni je sramožljivost in boječnost premagal, ker ima preveč hvallivecev in malo kaznovavcev. Oba govorita in pojeta rada od bele lunice, vendar pa le v mraku tavata. Oba pesmi pojeta, toda telesni največ une, ki jih je peresni spisal. Oba menita, da pesem ni lepa, če ni mesena. Oba podirata, kar duhovni in dobri zgledi in spisi zidajo. Oba ljubeznjivo govorita od lepote, pa sta vendar njena dušmana.

Iz Ljubljane. Te dni je bil v Ljubljani preč. gosp. Francišk Kosar, poprejšnji špiritval v Mariboru, in je od tod naravnost odšel na svojo novo službo za dekana in fajmoštra v Kozje. Veliko spomina in posnemanja vrednega je pripovedoval v vodbi mladega duhovstva po mnogih semeniših, ki jih je obiskoval, in tudi iz lavantinskega. Njegov naslednik je vis. č. g. Kristof Kandut. — Deržavni zbornik blagorod. gosp. Lovro Toman pride iz Radolice v Ljubljano za advokata. — V nedeljo, to je, 26. t. m. bo vstavno opravilo v šenklavški cerkvi.

Pastirski postni list ml. škofa prečastitljivega gospoda Jerneja Vidmarja je ravno prišel na svitlo in obravnava post, zatajevanje itd. —

Da smo zadnjič zastran „Narrenabenda“ pravo žilico zadeli, je gotovo znamenje to, ker „Laibacherco“ toliko skli, da o vsaki priliki v novo zacvili. Da ji pa „propagande“ za-tran norcev ni treba, radi verjamejo, ker pravi sveto pismo, da jih je brez tega „neštevilno veliko“. — Sapienti pauca, norcem pa boben!

V št. Pavlu pri Prevalu na Štaj., je 1. t. m. umrl ondotni g. fajm. And. Pečovnik, mož za vero in narod blago vnet. R. I. P.!

Kardinal Wiseman (r. Vajzmeu) je 15. t. m. umrl zjutraj ob 8.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta.

9. sveč. Neimenovana roka 50 kr. sr. za sv. Očeta. — Iz Šm. 4 gld. 72 kr., vdani otroci sv. Očetu s prošnjo vred za blagoslov. — 12. sveč. R. S. 1 gl. Sv. Oče, prosite, naj Bog mojo bolezen sprejme za pokoro in mi dodeli popolno grevingo na zadnjo uro. — M. M. 1 dvajsetico, da bi ji sv. Oče sprosili srečno zadnjo uro. — 14. sveč. Iz Lipoglava darujejo pastir in ovčice preljubljenemu naj višjemu pastirju in namestniku Jezusa Kristusa 9 gld. in prosijo o ti priliki apostoljskega blagoslova. (Dalje.)

Neznana roka za misijon prečast. in za pridoblenje indijanskih zgubljenih ovčic neizrečeno vnetega in silno veliko terpečega starčka gosp. Fr. Pirca 10 ces. cekinov in 50 tol. po 2 gl. st. dn.; 10 ces. cekinov pa za misijon gosp. Čebula. — Za mis. g. Pirca: Iz Teržica 1 tol. = 2 gld. str. dn.

Za afrik. misijon. Fr. B. 1 gl. sr. G. g. V. 1 gl. sr.